

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVII. Gratia sufficiens, omnibus in hoc statu collata, necessaria
non est ad salvandum quòd Deus vult omnes salvos fieri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

intelligere me monui in scriptis meis, quo intelligantur in quinque articulis famosis, S. Sedi bis oblati, semel Alexandro VII. ex parte plurium Gallia Theologorum, & semel Alexandro VIII. ex parte Theologorum Belgii. Explicationem verò in istis quinque articulis contentam, non solum ab omni censura immunem existisse constat, sed insuper ab Alexandro VII. SANIOREM DOCTRINAM continere dicta est. Vide infra num. 725. Primus verò ex quinque illis articulis sic habet:., Cùm ex S. Augusti-

ni sententia, quam tota S. Thomæ Schola defendit, gratia efficax, voluntatem indeclinabiliter & infallibiliter, citra tamen necessitatem, & divinæ motionis, flectens & determinans, ad singulos christianæ pietatis actus necessaria sit, nunquam contingit, ut vel oremus sicut oportet, nisi cùm ea operatur ut oremus, nobisque interpellandi & gemendi inspirat affectum; nec ut Dei mandata servemus, nisi cùm illa facit, ut in ejus præceptis ambulemus; nec denique ut inimici tentationes superemus, nisi cùm nobis victoriam largitur.

Et tamen cùm nonnunquam justis tentationibus succumbant, & in varia peccata prolabantur, etiam cùm illa vitare imperfectè & remissè volunt: manifestum est justis istis, in illo imperfectæ ac remissæ voluntatis statu, vitio licet suo mandatum violantibus, efficacem illam ac victricem, quæ præsentem nunquam vincuntur, gratiam non adesse. De his ergo justis, quibus illa magna non adest gratia, licet parva & imperfecta non desit, verè utrumque dici potest, & potuisse illos Dei mandata servare, tentationique resistere; eodemque alio sensu non potuisse. Potuerunt enim prorsus: quia non solum liberi arbitrii virtutem, & gratiam habitualement habuerunt; sed etiam gratiam actualem; quæ sufficiens dici potest Thomistarum sensu, qui gratiæ per se efficacis necessitatem supponit.

At quia absente gratiâ efficaci nunquam contingit, ut voluntas, sicut oportet, tentationi resistat, constansque est apud Thomistas dogma, gratiam sufficientem, ab efficaci separatam, non complecti omnia ad piè agendum necessaria: idèd usitatissimâ Scripturis, Patribusque locutione, & Thomistis omnibus probatâ, hoc sensu dici potest, justos illos, ejusmodi sufficienti gratiâ instructos, tentationi, cui succubuerunt, resistere non potuisse: quia nimirum ejusmodi potestatem non habuerunt, quæ complecteretur omnia ad agendum necessaria: cùm gratiam efficacem, ad agendum utique necessariam, non haberint.

Quare, cùm dicimus, nos sine gratia per se efficaci non posse agere, id hoc uno sensu intelligimus, eum, cui deest gratia illa per se efficax, non habere omnia quæ requiruntur ad rectè agendum.

Ista est igitur expositio quam sequi se proficitur perillustri Author *Refutationis brevis*. Quod cùm tam expressè ipse declaraverit, lu-

ce meridianâ clarius apparet, calumniatores esse, qui ob propositionem supra exhibitam, ipsum & Approbatores ipsius, de Janseniana hæresi insimulant. Quod & ampliùs apparebit ex dicendis cap. 29. Verè proinde ipsi cum Augustino ferm. 356. dicere possunt: *Qui nos amant, quarunt quid laudent in nobis; qui autem nos oderunt, detrahunt nobis.*

CAPUT XXVII.

Gratia sufficiens, omnibus in hoc statu collata, necessaria non est ad salvandum quod Deus vult omnes salvos fieri.

Omnibus in hoc statu naturæ lapsæ dati⁵⁶⁶ gratiam sufficientem ad salutem, olim Semipelagiani, & hodie Molinistæ probare se putant ex sacris hæc testimoniis: *Deus vult omnes homines salvos fieri.* 1. Timoth. 2. Et 2. Petri 3. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti.* Quæ testimonia de verâ & sincera, nec sterili explicanda sunt voluntate. Qualis non foret (inquiunt) nisi omnibus dare vellet auxilia ad salutem & penitentiam sufficientia. Quisquis enim verè & sincerè, nec sterilitè vult finem, vult & media necessaria & sufficientia ad illum consequendum. Enimverò, si ea Deus aliquibus negaret, injusta forent exprobrationes Judæis excæcatis factæ: *Perditio tua, Israël.* Olee 13. *Curavimus Babylonem, & non est sanata.* Hierem. 51. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & nolisti?* Matth. 23.

Argumenta ista Augustino à Massiliensibus objecta fuisse, constat ex epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum. At objectionis inefficaciam Augustinus epist. 217. ad Vitalem, & alibi sæpiùs, demonstrat exemplo parvulorum; quorum multis medium necessarium ad salutem, Baptismus utique, Deo nolente, non datur. Unde concludit, Semipelagianos non intelligere omnino, quâ locutione sit dictum, quod *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Quod (inquit) sine ulla caligine manifestatur in parvulis, materno in utero obeuntibus, vel extra uterum, absque Baptismi gratia, quæ sola parvulis sufficit ad salutem; quæ tamen ipsis non conceditur, non quia ipsi, vel parentes, vel ministri nolunt; sed quia Deus non vult. Audienda hæc sacra Facultas Theologica Lovaniensis in justificatione Censuræ suæ cap. 12. n. 166. "Apertè (inquit) Augustinus epist. 107. (nunc 217.) ad Vitalem inter eas sententias, quas se scire dicit ad fidem Catholicam pertinere, quarto loco ponit & hanc: *gratiam Dei non omnibus hominibus dari.*"

Cui quidem fidei præjudiciū generant non parvum, qui non dubitant apertè profiteri, unicuique homini sufficienter à Deo gratiam dari, quæ exurgat à peccatis, salutemque æternam consequantur.

Ac ne cui fortè placeret, omnibus quidem hanc offerri gratiam, sed idèò quosdam non accipere, nec habere, quòd eam oblatam proprià respiciunt voluntate; displicere id sibi responsum in eadem epistola docet Augustinus, cum sic ait: *Quomodo dicitur, omnes eam fuisse accepturos, si non illi, quibus non datur, eam sua voluntate respiciens: cum multis non detur parvulis, & sine illa plerique moriantur, qui non habent contrariam voluntatem, & aliquando cupientibus festinantibusque parentibus, ministris quoque volentibus ac paratis, DEO NOLENTE non detur, cum repente, antequam detur, exiret, pro quo, ut acciperet, curretur? Declarat his verbis Augustinus, id quod antè dixerat ad fidem Catholicam pertinere, non sic accipiendum, ut æstimetur omnibus quidem offerri gratiam ex parte Dei; sed idèò non dari, quia respicitur oblata: verùm præveniendò etiam contrariæ voluntatis prævisionem, idèò non dari, quia Deus nolit dari; idque ipsum sine caligine manifestari in parvulis: quos propterea produxit in exemplum, quòd de iis, quin ita se res habeat, controversiam esse posse non putaret.*

Ad quod evidentiùs manifestandum, præcludendamque omnem effugii viam, l. 6. contra Julian. c. 14. aperte demonstrat, id non provenire ex hoc quòd in uno parvulo, sive ex parte ipsius parvuli, sive ex parte parentum ipsius, inveniat majus obstaculum gratiæ quam in alio: Quippe aliquando adoptat in filium, quem format in utero immundissima femina; & aliquando non vult esse suum filium, quem format in utero filia sua. Ille quippe ad baptismum nescio quâ provisione pervenit, iste repentinâ morte non pervenit. Atque ita Deus, in cuius potestate sunt omnia, facit esse in Christi consortio, quem formavit in diaboli domicilio; & non vult esse in regno suo, quem formavit in templo suo. Non enim, quod soleris de majoribus dicere, Deus vult, & parvulus non vult, &c.

Addunt Lovanienfes n. 168. Si omnibus quidem gratiam dare paratus est, semperque fuit; sed idèò non dedit tam multis... quòd eos videbat respiciendos, seu obicem ei posituros, non est secundum Augustinum occulta & admirabilis gratiæ dispensatio, quâ vala misericordiæ à vasis iræ discernit; non est inscrutabile Dei iudicium, cur tam multos aliquando populos hâc gratiâ suâ non donarit, ad quam largiendam semper dicitur fuisse paratus, sed ad accipiendam homo imparatus, ob obicem malæ voluntatis. Consequens quippe erit, 1.º quòd ii qui gratiam acceperunt, idèò acceperint, quòd eam amplecti fuerint parati, (nullum ipsi obicem ponendo), si enim illam Deus effundere in omnes paratus est, ac quantum in se est ingerit omnibus: cur eam quidam habeant, alii non habeant, ex parte humanarum voluntatum erit illa, quam diximus, differentiæ causâ repetenda, 2.º & secundum meritum mala

voluntatis negari, quibus negatur; & secundum meritum bonæ & paratæ voluntatis dari, quibus datur. 3.º quòd gratia non initium bonæ voluntatis facit, sed expectat. 4.º quòd non Deus orandus, ut suam dignetur hominibus gratiam dare; sed monendi erunt homines, ut eam oblatam velint accipere, seu nullum ei obicem ponere. Unde tota hominis salus à nutu liberi arbitrii, gratiam oblatam acceptantis, nullumque ei obicem per liberum arbitrium ponentis, suspendetur. Qui fuit error Semipelagianorum.

Denique, hujus doctrinæ, quâ traditur, sufficientem omnibus à Deo gratiam ingeri, Faustum quemdam Galliarum Episcopum, post Augustini contra Pelagium disputationes, fuisse reperimus Authorem, (prosequitur Facultas Lovanienfis n. 174.) qui Pelagii dogma ad hoc callidè se insectari præ se tulit, ut securius Patrum eorum, qui Pelagianis se opposuerunt, definita convelleret. Idèò Gelasius Pontifex... in Concilio lxx. Episcoporum, opuscula Fausti, Episcopi Regiensis Galliarum, apocrypha declaravit, & à Catholicis vitanda.

Ex allatis itaque factis textibus solidè non probatur gratiam sufficientem omnibus adultis ingeri, magis quàm parvulis omnibus. Neque enim minus iusta est, respectu adultorum, denegatio gratiæ sufficientis, in pœnam obstinatæ impietatis, quàm respectu parvulorum, in pœnam peccati originalis. Et idèò argumentum à parvulis ad adultos adèò ineluctabile censuit Augustinus, ut Pelagianis dicere non dubitaverit: *Vobis ora obstruunt, & linguas premunt, qui loqui nondum valent.*

Et quod (amabo!) sufficiens ad salutem auxilium negativi habent infideles, qui nihil prorsus de Christo audierunt; in Christum proinde credere non possunt? (quod tamen necessarium est ad salutem.) Quomodo (inquit Apostolus) credent ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante, qui ad ipsos missus non est; imò aliquando prohibitus ad ipsos ire, ut legitur Act. 16. Certè si non deesset ipsis auxilium sufficiens ad credendum, infidelitas ipsorum negativa non esset, nec inculcata, sed privativa, culpæque obnoxia, uti sæpius dixi.

Aliquos etiam sic aliquando excæcari & obdurari ob crimina sua, ut auxilium ipsis sufficiens ad salutem auferatur, Augustinus docet, cum ait, quòd per malum velle amiserint bonum posse. Sicut & S. Thomas 2. 2. q. 15. a. 2. cum dicit, quòd ipsorum excæcatio importet omnimodam privationem cognitionis spiritualium. Et 1. 2. q. 94. a. 6. quòd licet lumen vultus divini signatum in ipsis maneat quoad universalis legis naturæ præcepta; extinctum tamen sit quoad particulare operabile, adèò ut de seipsis Sap. 5. fateantur: *Fusius lumen non luxit nobis; & sol intelligentiæ non est ortus nobis.* Confer quæ ex Scriptura & Patribus dixi c. 20. & 21. & si ea depositis

præiudicis feriâ mente perpenderit, de ista veritate non dubitabis.

Imò aliquibus etiam non reprobis id subinde contingere, sibi non difficilè persuadebit, qui non oscitanter attenderit ad id quod S. Thomas Supplem. q. 21. a. 2. dicit, quòd utique Deus peccatorem non reprobum quandoque punit, hominem sibi ad tempus relinquendo, ut auxiliis subtractis, quibus à malo præpediebatur, infirmitatem suam agnoscat, & humilis ad Deum redeat, à quo superbus discesserat. Quod & aliquibus subinde iustis accidere, Leo Magnus innuere videtur serm. 8. de Epiphani. *Ipsismet sanctis causa est tremendi atque metuendi, ne in ipsi operibus peccatis elati, deserantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate natura.*

Denique plerisque, saltem excæcatis & obduratis reprobis, auxilia nedum efficacia, sed & sufficientia subtrahi, præter Hieronymum, Cyillum, Chryostomum, Basilium, Augustinum, Gregorium, Damascenum, aliosque Patres cap. 20. 21. 22. relatos, S. Thomas tradere videtur l. 3. contra Gent. cap. 161. ubi Scripturæ testimonia ad idem probandum sibi relata, sic intelligenda dicit, quòd aliquibus excæcatis non conferat auxilium ad vitandum peccatum, quod aliis confert. Nec glossari potest de sola negatione auxilii efficacis. Tum quia sola auxilii efficacis subtractio excæcationem non constituit: aliàs iusti multi forent excæcati. Tum quia auxilii nomen (de quo ibi loquitur) tam amplè sumit, ut illud tribuat gratiæ infusæ, ablationi occasionis peccandi, lumini rationis à peccato retrahenti, aliisque ejusmodi beneficiis, quæ efficaciter à peccato non retrahunt, nec auxilii efficacis nomine apud ipsum unquam veniunt.

Ex his proinde omnibus, quemadmodum & ex aliis argumentis à nobis deductis distinct. 9. de voluntate Dei q. 3. a. 3. ex eo quoque quòd voluntas absoluta & efficax Dei semper impleatur, uti S. Thomas probat l. p. q. 19. a. 6. manifestum videtur, quòd verbum illud Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, intelligi non possit de voluntate consequente, absoluta, & taliter efficaci ex parte Dei, ut per solum hominem stet reddere illam absolutè & ex omni parte efficacem ad salutem de facto consequendam, uti prætendunt Molinistæ; sed intelligendum sit de voluntate antecedente & inefficaci, prout verbum illud exponit S. Thomas loco citato, post Damascenum l. 2. orthod. fid. c. 19. Ad hujus evidentiam S. Doctor observat voluntatem Dei erga salutem hominum, aliam esse antecedentem, aliam consequentem. Voluntas antecedens in Deo consideratur secundum infinitam ejus bonitatem, prout fertur in homines secundum se generaliter spectatos, præscindendo à superinductis peccati circumstantiis. Voluntas consequens in Deo spectatur, prout fertur in homines cum circumstantia peccati consideratos. Priori consideratione dicendum est

cum S. Thoma, Deum velle salutem omnium; non posteriori. Idque S. Doctor declarat similitudine Judicis, qui omnes subditos generali voluntate, ante considerationem demeritorum, salvos vult & incolumes; tamen si voluntate particulari & consequente considerationem criminum à quibusdam commissorum, aliquos velit suspendi. *Similiter* (ait S. Doctor) *Deus antecedenter vult omnem hominem salvum, sed consequenter vult quosdam damnari. Neque tamen id quod antecedenter volumus, simpliciter & absolutè volumus, sed secundum quid: quia voluntas absoluta comparatur ad res, secundum quod in seipsis sunt in particulari. Unde simpliciter volumus aliquid, secundum quod volumus illud, consideratis omnibus circumstantiis particularibus: quod est consequenter velle. Unde voluntas antecedens magis potest dici velleitas, quàm absoluta voluntas. Quia quidquid Deus simpliciter & absolutè vult, fit; licet illud quod antecedenter vult, non fiat.*

Cum igitur omnes homines non salventur, manifestum est quòd Deus voluntate simpliciter dictâ, seu absolutâ & consequente, non velit omnes omnino homines salvari, absque exceptione, sed cum exceptionibus, sub quibus sententiam Apostolicam, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, de voluntate absoluta & efficaci intellectam, sancti Patres exponunt.

Et prima quidem expositio est Augustini Enchiridii c. 103. *sic dictum esse, vult omnes homines salvos fieri, tamquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem fieri ipse voluerit; non quòd nullus sit hominum nisi quem salvum fieri velit, sed quòd nullus fiat salvus, nisi quem salvum fieri velit; & ideo sit rogandus ut velit. Quia necesse est fieri (necessitate infallibilitatis) si velit. De orando quippe Deo agebat Apostolus, ut hoc diceret. Sic enim intelligimus id quod in Evangelio scriptum est: qui illuminat omnem hominem: non quia nullus est hominum qui non illuminetur; sed quia nisi ab ipso nullus illuminatur. Quod hac similitudine declarat in l. de prædest. Sanct. c. 8. *Sicut integrè loquimur, cum de aliquo literarum Magistro, qui in Civitate solus est, dicimus: omnes iste hic literas docet; non quia omnes discunt, sed quia nemo nisi ab illo discit, quicumque ibi literas discit: ita rectè dicimus, omnes Deus docet venire ad Christum; non quia omnes veniunt, sed quia nemo aliter venit. Ita etiam S. Prosper, vel Julianus Pomerius l. 1. de vocat. Gent. à cap. 9. ad 14. Fulgentius l. 3. de verit. prædest. à cap. 9. ad 13. Petrus Diaconus l. de Incarn. & grat. c. 7. Gregorius Magnus l. 5. in 1. Reg. 4. Anselmus ad citatum Apostoli locum. S. Thomas laudato a. 6. ad 1. Et S. Remigius proximè referendus.**

Secunda expositio est eorundem, sicut & sanctorum Patrum Africanorum in Sardinia exulum, in epist. Synod. Lupi Servati de trib. qq. q. 2. de prædest. S. Thomæ ubi suprâ. S. Re-

Remigii cum Ecclesia sua Lugdunensi in l. de trib. epist. c. 11. 12. & 13. in illa Apostoli sententia distributionem faciendam pro generibus singulorum, non pro singulis generum, ita ut sensus sit, Deum salvare velle aliquos ex omni gente, sexu, statu & conditione hominum. Non dixit Apostolus universaliter, & generaliter, & sine exceptione: qui vult omnes homines salvos facere (ait cum Ecclesia sua S. Remigius) sed specialiter ad eos retulit, de quibus supra dixerat, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & iis qui in sublimitate sunt, ut quod dixit, omnes homines, omnia genera hominum voluerit intelligi, sive homines omnium generum, sexuum, conditionum, ordinum, dignitatum.

Ideo autem omnes dicuntur (ait S. Fulgentius c. 10.) quia ex omni hominum genere colliguntur, ex omnibus gentibus, ex omnibus nationibus, ex omnibus Dominis, ex omnibus servis, ex omnibus Regibus, ex omnibus militibus, ex omnibus provinciis, ex omnibus linguis, ex omnibus aetatibus, ex omnibus gradibus. Ita salvi fiunt omnes, quos vult Deus salvos fieri, quia nemo salvatur, nisi quem ille voluerit gratuita justificatione salvare. Non autem absolute omnes, alias omnes salvarentur. Quia (uti c. 9. dixerat) voluntas Omnipotentis necesse est in omnibus impleatur. Fuit ergo quidquid ille voluerit fieri, cuius voluntati nemo resistit: nec enim potestas Dei minor est quam voluntas. Non omnes proinde absolute vult salvos fieri. Nam, uti c. 10. profequitur, cum Salvator noster dixerit: „Nemo novit Filium, nisi Pater; neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare,“ (quod utique dicens, ostendit, se quibusdam revelari velle, quibusdam nolle) dicatur, quomodo salvos fieri velit, quibus Patrem suum, & seipsum revelare noluerit. Ostenditur quippe in Evangelio, quibusdam in parabolis sic locutus, ut verba sua vellet audiri, nec vellet intelligi. Quod ipse Dominus indubitanter aperuit. Interrogantibus namque Discipulis, haec eum Matthaeus dixisse commemorat c. 13. 11. „Vobis datum est nosse mysteria regni caelorum; illis autem non est datum.“ Marcus quoque c. 4. 11. „Vobis datum est nosse mysterium regni Dei; illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: ut videntes videant, & non videant, & audientes audiant, & non intelligant: ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata... Nempe apparet, ut Dominum turbis locutum, ut tamen eis regni caelorum nollet aperire mysterium. Quod utique faciens, ideo sua verba volebat intelligi, quia se in illo mysterio volebat agnosci... Si ergo generaliter omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; quid est quod ipsa Veritas quibusdam mysterium sua agnitionis occultat? Et utique quibus suam denegat agnitionem, denegat & salutem... Quomodo ergo erat voluntas Dei in illis salvandis, quibus abscondebatur ipsa cognitio veritatis? Et c. 11. Quicumque dicunt,

Tom. I.

propter duritiam cordis eorum, noluisse ipsam Veritatem sua agnitionis mysterium revelare; interim in hoc agnoscent, non de universis prorsus hominibus dici, quia omnes homines salvos vult Deus fieri, & ad agnitionem veritatis venire... Non ergo omnes homines vult salvos fieri, qui vel quibusdam pro duritia cordis sui noluit suae agnitionis aperire mysterium, sine quo nullus pervenit ad salutem. Sed Apostolus mentiri non potuit, qui dixit, quia „omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.“ Sed nec Evangelista mentiri sunt, qui dixerunt, ipsum Dominum Discipulis dedisse, aliis non dedisse, nosse mysterium regni caelorum. Et cap. 12. Quoniam ergo utraque Scriptura vera est, utraque sancta, utraque divinitus inspirata... removeantur ab omnibus illis omnes isti, quibus Christus non dedit nosse mysterium regni caelorum; & digni intelligantur illi omnes homines, quos vult Deus salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Quia revera in illis voluntas salvantis agnoscitur, quibus agnoscenda veritatis gratia non negatur. Sic Deus, qui omnia quaecumque voluit, fecit, suam implet in omnibus veritatem: quia omnibus, quos vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, donat salutarem mysterium eadem cum charitate notitiam... Nam & B. Paulus quodam loco dicit, omnes; cum tamen nolit universaliter omnes intelligi: scribens enim ad Philipp. ait: „Omnes enim quae sua sunt quaerunt, non quae Jesu Christi.“ Ubi utique si ab omnibus istis nullus excipitur, necesse est ut etiam omnes Apostoli, & caeteri illius temporis fideles cum istis omnibus computentur; quod nullus, quantumlibet impius, suspicabitur. Restat ergo ut quosdam, omnes debemus accipere, id est, non omnes omnino homines, sed aliquos ex omni conditione. Quod uberius explicans I. de Incarn. & gratia Jesu Christi: Est, inquit, familiare divinis Eloquiis, ut omnes nonnunquam dicant, nec tamen omne humanum genus in ipsis omnibus semper intelligi debere commoneant, sicut est illud, quo dicitur, omnes homines Deum cognoscituros; Christo genua flexuros, ipsum suis linguis confessoros; omnes renovandos, Deo reconciliandos, in Christi haereditatem transmittendos; Christum, dum exaltatus fuerit a terra, omnia ad se attracturum; omnes doctrinam ipsius replendos, ipsique subdendos, omne genu ipsi flectendum, &c. Quibus licet plena sint Eloquia facta, nullusque ex illa generalitate sermonis primam facie videatur exclusus; certum est tamen in tota sua universalitate absque exceptione intelligi non posse, sed de solis electis, vel efficaciter vocatis, vel de aliquibus ex omni gente, sexu, conditione, sive de omnibus aliis habentibus specialem suam universalitatem, quam omnium hominum nomine divina Scriptura significare solet, uti alata demonstrant exempla, cumque S. Fulgentio D. Prosper ostendit ubi supra c. 9. & 10.

Tertia expositio est, Deum velle omnes

Nnn

homines salvos fieri in sensu non formali, sed causali, quatenus facit nos velle ut omnes salvi fiant. Quemadmodum Deus Galat. 4. misisse dicitur Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem, id est, clamare facientem, *Abba Pater*. Ita Augustinus de corrept. & gratia c. 15.

Dicta itaque recapitulando, dictum illud Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, si sermo sit de voluntate Dei antecedente, de omnibus profus hominibus absque exceptione intelligitur; si de voluntate consequente, absoluta & efficaci, de omnibus omninò hominibus absque exceptione intelligi non potest. Aliàs sibi ipsi divina Scriptura contradiceret. Intelligi proinde debet juxta aliquam ex dictis expositionibus, quæ ideò maximam habent probabilitatem, nostramque postulant venerationem, quia sic unanimiter à sanctis Doctoribus dictum illud intelligitur. Tridentinum autem sess. 4. vetat, ne quis contra unanimum consensum Patrum, Scripturam sacram interpretari audeat. Confirmatque Augustinus Enchir. c. 103. amplius ostendens, hoc quod dictum est, Deum voluntate consequente, absolutà & efficaci, quantum ex se, non velle salutem omnium absque ulla profus exceptione: *dictum est* (inquit) „ qui omnes homines vult salvos fieri „ : *non quod nullus hominum est, quem salvum fieri nollit, qui virtutes miraculorum facere nollit apud eos, quos dicit acturos poenitentiam, si fecisset*. Confirmat & S. Remigius cum Ecclesia sua dicens: *Etiamsi voluntate antecedenti generaliter & indifferenter omnes homines Deus vult salvos fieri; voluntate tamen consequenti in aliorum cordibus benignitate misericordia sua ipse operatur eandem voluntatem suam, ut & ipsi salvari velint, & salventur... In aliorum autem cordibus severitate justii & occulti judicii sui non operatur hanc salutarem voluntatem; sed dimittit eos suo arbitrio, ut quia noluerunt credere, justa ultione damnentur*. Manifestum est ergo, quòd voluntate consequente, quantum est ex se efficaci, non velit salutem omnium. Aliàs benignitate misericordiæ suæ in omnibus eandem salutarem voluntatem operaretur, sicut in aliquibus operatur. Contrarium autem manifestum est in tanta multitudine impiorum, qui (prout eadem Ecclesia dicit) *nullum unquam verbum Dei audierunt; qui utique nullatenus potuerunt credere ei quem non audierunt, neque sine predicante audire, nec predicatorem recipere, qui nullus ad eos missus est... Si quis de talibus interroget, quid in eis egerit voluntas Dei, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: quid respondebitur*. Nonne homo cautus & pius magis eliget tacere, quàm Dei voluntatem de ipsorum salute, & veritatis agnitione, quantum ex parte Dei est, efficacem asserere: imò certè eliget cum Propheta & Apostolo exclaimare: *Judicia tua abyssus multa... Quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, &c.* Hoc

(inquam) potius eliget, quàm cum iis, qui (sicut Prosper ait c. 12.) *amant calumniosas certamina, dicere, nos per hujusmodi disputationes Apostolo contradicere*, ipsum cum sanctis Doctoribus explicando ut supra.

Profus ergo corrui Molinistarum Semipelagianorumque objectio, ex testimonio illo Apostoli petita, *Deus vult omnes homines salvos fieri*. Primò, quia cum Deus universaliter, & absque exceptione, omnium omninò hominum salutem non velit voluntate consequente, efficaci, absolutà seu simpliciter dictà (ut certissimum est) sed voluntate antecedente, inefficaci & secundum quid duntaxat (licet suo in ordine serià ac sincerà) inde confici nequit, quòd omnibus omninò absque exceptione gratias det sufficientes ad salutem. Tametsi enim quisquis seriò vult finem, voluntate consequente, absolutà & efficaci, eo ipso efficaciter velit media ad finem consequendum necessaria: non est ita de omni eo qui seriò vult finem voluntate solum antecedente, inefficaci & secundum quid: utpote qui, spectatis circumstantiis, voluntate consequenti, absolutà & simpliciter dictà, justo judicio velle potest mediorum illorum subtractionem, uti manifestum facit allatum à S. Thoma Judicis exemplum, & allatum à S. Augustino exemplum parvulorum sine baptismi gratia decedentium.

Secundò, objectio illa ab ipsismet Molinistis, gratiæ congruæ Assertoribus, solvenda est: Si enim Deus seriò ac sincerè efficaciter, quantum ex se, voluntateque consequente velit salutem omnium omninò hominum, uti prætendunt; eo ipso, quantum ex se, vult omnibus conferre gratiam congruam, siue omnibus conferre vult gratiam, iis in circumstantiis, in quibus per scientiam mediam prævidet effectum habituram. Quod cum certissimè non velit (aliàs omnes omninò homines salutem de facto consequerentur) sequitur quòd voluntate consequente seriò ac sincerè efficaciter, quantum ex se, salutem non velit omnium omninò hominum. Voluntatem proinde salutis omnium hominum seriam ac sinceram esse posse, licet quantum ex se efficax non sit respectu omnium.

Ad cujus majorem evidentiam arguitur sic: Ad salutem de facto consequendam gratia sufficiens incongrua non sufficit, sed congrua necessaria est (utpote sine qua nullus salutem de facto consequitur) atqui gratiam congruam ad salutem reprobis omnibus voluntate consequente denegat Deus, etiamsi voluntate antecedente seriò ac sincerè velit salutem ipsorum. Si ergo ista benè consistunt; benè etiam consistunt ea quæ dicimus: quòd utique Deus seriò ac sincerè voluntate antecedente velit salutem ipsorum, tametsi voluntate consequente ipsis conferre nolit media ad eam de facto consequendam necessaria. Si enim seriò ac sincerè eorum salutem non velit, nisi qui ipsis media ad eam de facto consequendam

confert, cum poteſt; id etiã ferio ac ſincere non vult, niſi qui media ad eam de facto conſequendam congrua confert, cum poteſt. Enimverò ſi Moliniſtis liceat ab homine, corporum Medico, arguere ad Deum Medicum animatum; quemadmodum Medicus ille ferio ac ſincere velle non cenſeretur ſanitatẽ agroti, qui medicinam ad eam de facto conſequendam congruam conferre nollit, cum poſſet, ſed ſciens & volens incongruam conferret; ſic Deus ferio ac ſincere reproborum ſalutẽ velle non cenſeretur, qui media ad eam de facto conſequendam congrua non conferret, cum poſſet, ſed ſciens & volens incongrua conferret. Moliniſtarum proinde argumentum, vel nihil probat, vel nimis probat, omnibus utique omnino hominibus conferri gratiam congruam ad ſalutẽ de facto conſequendam. Quod eſt contra fidẽ.

Tertiò, voluntas Dei generalis de ſalute reproborum, non ideò proſus eſt ſterilis, quia ipsis non confert auxilia interna ſupernaturalia, neceſſaria ad ſalutẽ: multiplex namque eſt differentia donorum, quibus infinita Dei bonitas, generalisſique ſalutis omnium voluntas ad ſui cognitionẽ & amorem homines vocat. Nam ut Proſper vel Julianus Pomerius l. 2. de voc. Gent. c. 4. ait: *Quamvis ſpeciali curã Dei populum Iſraeliticum conſtet eſſe electum, omneſque alia nationes ſuas vias ingredi permiſiſſe ſint...* non ita ſe tamen aterna Creatoris bonitas ab illis hominibus avertit, ut eos ad cognoscendum ſe, atque metuendum, nullis ſignificationibus admoneret. Calum quippe, ac terra, & mare, omniſque creatura, qua videri atque intelligi poteſt, ad hanc præcipuè diſpoſita eſt humani generis utilitatẽ, ut natura rationalis de contemplatione tot ſpecterum, de experimentis tot bonorum, de perceptione tot munerum, ad cultum & dilectionẽ ſui imbueretur Authoris, implente omnia Spiritu Dei, in quo vivimus, movemur & ſumus... Igitur miſericordiã Domini plena eſt terra, qua nullis unquam ſeculis, nullis generationibus defuit... diſpoſitum habens ex incommutabilis aternitate conſilii, quibus... multiformis gratia ſua inſcrutabiles inveſtigabileſque menſuras, per qua dõna ac ſacramenta variaret. Unde Act. 14. Qui in præteritiſ generationibus dimiſi omnes gentes ingredi vias ſuas... non ſine teſtimonio ſemetipſum reliquit, benefaciens de celo, dani pluvias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiã corda veſtra. Quod eſt autem hoc teſtimonium, quod ſemper Domino deſervivit, & nunquam de ejus bonitate ac poteſtate conticuit, niſi ipſa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum ejus dives & ordinata largitas, per qua humanis cordibus quedam aterna legis tabula præbebantur, ut in paginis elem̄torum, ac voluminibus temporum, communis & publica divina Inſtitutionis doctrina legeretur? Et tamen maximus numerus hominum: qui vias voluntatis ſue ambulare permiſſus eſt, non in-

Tom. I.

tellexit, nec ſecutus hanc legem eſt... Quod ergo in Iſrael per conſtitutionẽ legis, & prophetica eloquia gerebatur, hoc in univerſis nationibus totius creaturae teſtimonia, & bonitatis Dei miracula ſemper egerunt. His Angelorum adde cuſtodiam, miſſumque Dei Filium propter omnium ſalutẽ, per cujus Paſſionẽ, ac merita, pro ſalute omnium inſtituta ſunt Sacramenta omnibus expoſita, miſſi ſunt in omnem terram Apoſtoli, eorumque Succeſſores, qui Evangelium omnibus annuntiant, quique pro ſalute omnium laborarent & orarent. Quæ certè gratia non eſt parva.

Nec magis ſolida eſt Moliniſtarum obſectio ex 2. Petri 3. *Nolens aliquos perire.* Quia reverà hoc non vult Deus voluntate antecedente; tamenſi certum ſit quòd voluntate conſequentẽ velit reprobos perire. Quod attingit ad iſtas, ſimileſque exprobrationes: *Perditio tua Iſrael. Curavimus Babylonem;* &c. earum juſtitia ſalvatur, licet gratiam ad ſalutẽ neceſſariam ſuã culpã plerique non habeant. Suã quippe & voluntate pereunt, juſtèque omni curã ſupernã deſtituuntur, quia eã ſanari noluerunt.

CAPUT XXVIII.

Gratia ſufficiens, omnibus de facto collata, neceſſaria non eſt ad ſalvandam Chriſti mortẽ pro ſalute aterna omnium.

Veritas fidei eſt, Chriſtum eſſe mortuum pro ſalute aterna omnium, juxta Symbolum fidei quam profitemur: *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutẽ, deſcendit de calis. Et incarnatus eſt... crucifixus etiam pro nobis... paſſus & ſepultus eſt.* Siquidem Apoſtolus 2. Cor. 5. *Pro omnibus (inquit) mortuus eſt.* Et 1. Timoth. 2. *Dedit ſemetipſum redemptionẽ pro omnibus.* Eſt igitur Redemptor, eſt Salvator omnium; hæreticaque eſt propoſitio, atque ut talis juſtiffimè per Innocentium X. Alexandram VII. & Clementem XI. damnata, quæ dicit, quòd Chriſtus pro ſalute dumtaxat prædeſtinatorum mortuus ſit. Hanc propoſitionem velut impiam; blaſphemam, contumelioſam, divinæ pietati derogantem & hæreticam cum Eccleſia damnamus, & damnare debent omnes Chriſtiani, ſi velint eſſe Catholici.

Verum-enimverò eſt uno ſenſu vero & reali Chriſtus pro ſalute aterna omnium hominum, nullo excepto, mortuus ſit, quiſquis diligenter attenderit ad varios modos, quibus hac de re Scriptura, Concilia & SS. Patres loquuntur, videbit neceſſariò diſtinguendos eſſe varios ſenſus, ſecundum quos veritas illa exponenda eſt. Eſt enim ſine dubio ſenſus unus verus & realis, quo Chriſtus pro ſalute aterna omnium hominum, nullo excepto, mortuus eſt. Eſt etiam alius ſenſus, pariter verus & realis, quo mortuus non eſt pro ſalute aterna omnium, ſed fidelium & juſti-

N n n 2